

Sygn. akt I C 312/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Andrzej Kirsch

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Makać

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2016 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z o.o. z siedzibą w S.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Siedlcach zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o zapłatę

I. powództwo oddała,

II. zasądza od powoda (...) spółki z o.o. z siedzibą w S. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Siedlcach zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 312/15

UZASADNIENIE

W dniu 12 marca 2015r wpłynął do Sądu Okręgowego w Siedlcach pozew (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Siedlcach, w którym powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 81.093,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4 lipca 2014r do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu podniesiono, że na podstawie faktury vat nr (...) z dnia 3 sierpnia 2011r, powódka (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. zobowiązała się dostarczyć towar w postaci 24 ton cukru na rzecz (...) do miejscowości M. na Litwie. Usługa przewozu 24 ton cukru została zlecona G. T. prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w M.. Przewożony towar nie dotarł na miejsce, ponieważ na polecenie osób podszywających się pod firmę (...), został on przewieziony i rozładowany w T., a następnie przewieziony do (...) sp. z o.o. z siedzibą w R.. Powódka podniosła, że osoby uczestniczące w procederze oszustwa zostały skazane prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu. Powódka podała, że w toku postępowania karnego, które nadzorowała Prokuratura Rejonowa w Siedlcach, odzyskany cukier został zabezpieczony i oddany na przechowanie A. W. (1). W dniu 2 września 2011r, na podstawie podrobionego postanowienia Prokuratury Rejonowej w Siedlcach z dnia 31 sierpnia 2011r o zwolnieniu z przechowania rzeczy, zabezpieczony cukier został usunięty spod zajęcia. Powódka podała, że domagała się zasądzenia odszkodowania od M. K., która była faktycznym przewoźnikiem towaru, ale ostatecznie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku – powództwo w stosunku do niej zostało oddalone. W związku z powyższym powódka stwierdziła, że odpowiedzialność za szkodę ponosi Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratora Rejonowego w Siedlcach. Powódka zarzuciła

naruszenie przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Siedlcach art. 228 par. 1 kpk oraz niewłaściwe postępowanie z dowodami rzeczowymi. Roszczenie w niniejszej sprawie oparte zostało o treść art. 417 kc.

W dniu 10 sierpnia 2015r wpłynęła do akt sprawy odpowiedź na pozew pozwanego Skarbu Państwa zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, w której nie uznano powództwa, wniesiono o jego oddalenie w całości i zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniesiono, że sprawcami szkody byli T. D., N. W. i J. T., którzy dopuścili się przestępstwa na szkodę spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w S., za które zostali prawomocnie skazani przez Sąd Okręgowy w Poznaniu. Ponadto, mocą powyższego wyroku nałożony został na nich obowiązek naprawienia szkody. Pozwany podniósł, że działań Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Siedlcach nie sposób uznać za niezgodne z prawem. Odzyskany i zabezpieczony cukier został uznany za dowód rzeczowy w sprawie i oddany na przechowanie A. W. (1). Niespełna miesiąc po wszczęciu śledztwa wydane zostało postanowienie, którym zmienione zostało miejsce przechowywania cukru na magazyn powodowej spółki. Nie zostało ono jednak wykonane z uwagi na wcześniejszą kradzież cukru. Zdaniem pozwanej, osobami wyłącznie winnymi wyrządzenia szkody powodowej spółce są osoby, które zostały prawomocnie skazane za zagarnięcie 24 ton cukru z (...) sp. z o.o. w R., w oparciu o sfalszowane postanowienia Prokuratora (k. 73-77).

Na rozprawie w dniu 13 maja 2016r strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie (stanowiska pełnomocników stron zarejestrowane na rozprawie w dniu 13 maja 2016r – 00:03:36-00:04:25).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

T. D. i N. W. w okresie od 2 do 5 sierpnia 2011r – działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami – podszyli się pod firmę (...) w M., wprowadzili w błąd zleceniodawcę co do tożsamości osób i firmy wykonujących zlecenie oraz faktycznego zamiaru realizacji zleconej usługi transportowej, czym doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem zleceniodawcę (...) sp. z o.o. w S., w ten sposób, że przejęli na internetowej giełdzie transportowej zlecenie przewozu 48 ton cukru, zmienili miejsce przeznaczenia tego ładunku na T., gdzie towar ten przeładowano i wywieziono do (...), a następnie do (...) sp. z o.o. w R., celem dalszej sprzedaży.

Za pośrednictwem firmy (...)w G., zlecono transport cukru M. K., która wykonała go za pośrednictwem swojego pracownika (kierowcy) M. D.. Niezgodnie ze wskazanym w liście przewozowym miejscem przeznaczenia cukru, jakim był M. na Litwie, przewiózł on cukier do T..

W trakcie działań policji, skradziony cukier został odnaleziony i zabezpieczony. W toku wszczętego śledztwa, Prokuratura Rejonowa w Siedlcach wydała w dniu 11 sierpnia 2011r postanowienie o zatwierdzeniu zatrzymania rzeczy. Mocą powyższego postanowienia zobowiązano przechowywać przedmiotowy cukier w (...) sp. z o.o. w R., reprezentowanej przez prezesa A. W. (3). Prokurator postanowił również zwrócić zabezpieczone przedmioty w postaci 24 ton cukru w opakowaniach (...) o masie 1000 kg/szt, w razie stwierdzenia, że są zbędne dla postępowania. W uzasadnieniu postanowienia stwierdzono, że zabezpieczony cukier może stanowić dowód popełnienia przestępstwa.

Postanowieniem z dnia 6 września 2011r Prokurator Rejonowy w Siedlcach zmienił postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia zatrzymania rzeczy z dnia 11 sierpnia 2011r, w ten sposób, że nakazał przechowywanie cukru w magazynie powódki (przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. z siedzibą w S.) i zwolnił z obowiązku przechowywania cukru A. W. (3).

Do wykonania powyższego postanowienia nie doszło. Otóż w dniu 2 września 2011r na podstawie podrobionego postanowienia Prokuratury Rejonowej w Siedlcach z dnia 31 sierpnia 2011r o zwolnieniu z przechowania rzeczy i upoważnienia dla kierowcy podającego się za Z. B., cukier został usunięty spod zajęcia u A. W. (3). W ten sposób cukier stał się po raz drugi przedmiotem przestępstwa.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu, wydanym w dniu 28 marca 2013r w sprawie XVI K 36/13, za popełnienie przestępstw przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w S., skazani zostali T. D., N. W. i J. T.. Nałożono również na nich solidarny obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 244.093,60 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów: fakturę Vat nr (...) z dnia 3 sierpnia 2011r (k. 9), dokumentu (...) z dnia 2 września 2011r (k. 10), wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu wydanego w dniu 28 marca 2013r w sprawie XVI K 36/13 (k. 11-45), postanowienia Prokuratury Rejonowej w Siedlcach z dnia 6 września 2011r w przedmiocie zatwierdzenia zatrzymania rzeczy (k. 46), wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wydanego w dniu 17 kwietnia 2014r w sprawie V ACa 136/14 wraz z uzasadnieniem (k. 47-60), postanowienia Prokuratury Rejonowej w Siedlcach wydanego w dniu 11 sierpnia 2011r o zatwierdzenie zatrzymania rzeczy (k. 81).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 415 kc "kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia". Z kolei w myśl art. 417 par. 1 kc „za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa”. Przepis ten stanowi podstawę prawną odpowiedzialności Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej. Odpowiedzialność z artykułu 415 kc warunkuje zatem: powstanie szkody, zdarzenie, z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy, oraz związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem a szkodą. Natomiast dla ustalenia odpowiedzialności Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego konieczne jest wystąpienie następujących przesłanek: 1) niezgodnego z prawem działania (zaniechania) przy wykonywaniu władzy publicznej, 2) wystąpienie szkody oraz 3) adekwatny związek przyczynowy pomiędzy tak określoną przyczyną sprawczą, a szkodą. Kluczową przesłanką odpowiedzialności Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego jest działanie lub zaniechanie „**niezgodne z prawem**”. W doktrynie pojawiły się wątpliwości, co do interpretacji tej przesłanki oraz relacji pojęć „niezgodności z prawem” i „bezprawności”. Jak podnosił Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r. (SK 18/00 OTK 2001/8/256) „pojęcie działania niezgodnego z prawem należy rozumieć jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej (...)”. „Niezgodność z prawem” w świetle art. 77 ust. 1 Konstytucji musi być rozumiana ściśle, zgodnie z konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa. Pojęcie to jest więc węższe niż tradycyjne ujęcie bezprawności na gruncie prawa cywilnego, które obejmuje obok naruszenia przepisów prawa również naruszenie norm moralnych i obyczajowych, określanych terminem "zasad współżycia społecznego" lub "dobrych obyczajów". Pomimo, iż powyższy pogląd został wypowiedziany jeszcze przed nowelizacją art. 417 kc i odnosił się do art. 77 Konstytucji, zachowuje swą aktualność, gdyż obecne brzmienie art. 417 kc jest powtórzeniem przepisów konstytucyjnych. Pogląd ten zyskał również poparcie wśród przedstawicieli doktryny.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy można z całą stanowczością stwierdzić, że źródłem szkody majątkowej wyrządzonej powodowej spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. było przestępstwo popełnione przez T. D., N. W. i J. T.. W oparciu o podrobiony dokument w postaci Postanowienia Prokuratury Rejonowej w Siedlcach z dnia 31 sierpnia 2011r, usunęli oni spod zajęcia u A. W. (3) - 24 tony cukru. Jak podniesiono powyżej, wszyscy sprawcy skazani zostali wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu wydanym w dniu 28 marca 2013r w sprawie XVI K 36/13, a ponadto nałożony został na nich solidarny obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz spółki (...) kwoty 244.093,60 zł. Na gruncie przepisów prawa cywilnego, odpowiedzialność sprawców przestępstwa wynika z treści art. 415 kc.

Powodowa spółka dochodziła w niniejszym procesie odszkodowania w kwocie 81.094 zł, twierdząc, że Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Siedlcach ponosi odpowiedzialność za bezprawne działanie lub zaniechanie A. W. (3), który w oparciu o postanowienie Prokuratora Rejonowego w Siedlcach o zatwierdzeniu zatrzymania rzeczy, wydane w dniu 11 sierpnia 2011r w sprawie 1 Ds. 1754/11/D, przechowywał 24 tony cukru. W celu wykazania zasadności swojego stanowiska, powodowa spółka powołała się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010r (IV CSK 159/07).

Zgodnie z art. 228 par. 1 kpk – „przedmioty wydane lub znalezione w czasie przeszukania należy po dokonaniu oględzin, sporządzeniu spisu i opisu zabrać albo oddać na przechowanie osobie godnej zaufania z zaznaczeniem obowiązku przedstawienia na każde żądanie organu prowadzącego postępowanie”. Powyższy przepis określa sposób postępowania z wydanymi lub znalezionymi w trakcie przeszukania przedmiotami. Organ prowadzący postępowanie

może oddać rzeczy na przechowanie osobie godnej zaufania, a więc dającej rękojmię przechowywania rzeczy w należyty sposób, bez narażania jej na uszkodzenie czy utratę, albo dostęp do niej osób, które takiej możliwości mieć nie powinny. W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego nie ulega wątpliwości, że osobą godną zaufania może być osoba, u której rzecz znaleziono, zwłaszcza gdy wydaje ona tę rzecz dobrowolnie.

Zgodnie z art. 6 kc – „ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne”. W ocenie Sądu Okręgowego, powodowej spółce nie udało się wykazać w niniejszej sprawie, aby zaistniały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Co więcej, spółka (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. nie podjęła nawet takiej próby. Wszystkie dowody przedstawione przez powódkę ponad wszelką wątpliwość wykazały, że popełniono na jej szkodę przestępstwa. Jedno z nich polegało na zagarnięciu mienia w postaci 24 ton cukru, poprzez usunięcie go spod zajęcia sprawowanego przez A. W. (3), w oparciu o podrobione postanowienie Prokuratury Rejonowej w Siedlcach z dnia 31 sierpnia 2011r. Przedstawione dowody, w szczególności wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu, przesadzają również, kto ponosi odpowiedzialność za to przestępstwo.

W ocenie Sądu Okręgowego oczywistym jest, że działanie Prokuratora Rejonowego w Siedlcach polegające na wydaniu w dniu 11 sierpnia 2011r postanowienia, mocą którego m.in. zatrzymał rzeczy w postaci 24 ton cukru i oddał je na przechowanie (...) sp. z o.o. w R. reprezentowanej przez prezesa A. W. (3), nie było niezgodne z prawem. Powyższa decyzja miała umocowanie w treści art. 228 kpk, a ponadto, podmiotu, który zawodowo i komercyjnie zajmuje się obrotem cukru, nie sposób uznać za niegodny zaufania. Należy stwierdzić, że organ prowadzący postępowanie karne uwzględnił specyficzne cechy i wymagania w zakresie przechowywania 24 ton cukru. Oczywiście to nie na pozwanym Skarbie Państwa, ale na powodowej spółce ciążył obowiązek wykazania, że w odniesieniu do treści art. 228 kpk – Prokurator Rejonowy w Siedlcach dokonał wyboru podmiotu, który nie był godny zaufania. W oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, absolutnie nie sposób zarzucić Prokuratorowi Rejonowemu w Siedlcach postępowania niezgodnego z prawem, albowiem decyzja o oddaniu rzeczy na przechowanie znajdowała w pełni oparcie w treści art. 228 kpk. Powodowa spółka nie wykazała natomiast okoliczności przeciwnych.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 października 2007r (IV CSK 159/07), na który powołuje się strona powodowa w uzasadnieniu pozwu – „stosunku prawnego powstałego na podstawie art. 228 kpk nie sposób utożsamiać ze stosunkiem obligacyjnym w rozumieniu art. 835 i następnych kc, gdyż cechuje go współwystępowanie elementów prywatnoprawnych oraz publicznoprawnych; w sytuacji, kiedy osoba godna zaufania wybierana jest przez organ prowadzący postępowanie karne i na potrzeby tego organu posiada i sprawuje pieczę nad powierzoną jej rzeczą – musi być uznana za wykonującą zadania z zakresu władzy publicznej w rozumieniu art. 417 par. 1 kc; jej uprawnienia względem przechowywanej rzeczy są bowiem pochodną i mają zapewnić sprawny oraz właściwy tok ich czynności; za jej bezprawne działania lub zaniechania Skarb Państwa także ponosi więc odpowiedzialność”. Analizując uzasadnienie pozwu oraz wszystkie zaprezentowane przez powodową spółkę dowody, nie sposób doszukać się dowodu, który przesądzałby o bezprawnym działaniu lub zaniechaniu A. W. (3). Należy zdecydowanie podkreślić, że do zagarnięcia mienia poprzez usunięcie go spod dozoru A. W. (3), doszło w wyniku przestępstwa polegającego na posłużeniu się przez sprawców podrobionym postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Siedlcach datowanym na dzień 31 sierpnia 2011r. Powodowa spółka nie podjęła w niniejszej sprawie jakichkolwiek starań w celu wykazania okoliczności, w jakich doszło do wydania przez A. W. (3) 24 ton cukru sprawcom przestępstwa. Nie zawnioskowano nawet do przesłuchania w charakterze świadka choćby właśnie A. W. (3), który jako prezes spółki sprawował nadzór nad zabezpieczonym cukrem. Zastanawiająca jest zatem przytoczona w treści uzasadnienia pozwu teza, że A. W. (3) „nie podjął jakichkolwiek aktów staranności, nie podjął choćby próby kontaktu z organami prowadzącymi postępowanie przygotowawcze, które zleciły mu przechowywanie towaru”. Rzekomego bezprawnego zaniechania A. W. (3) absolutnie nie dowodzi zawnioskowany w pozwie wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 28 marca 2013r wraz z uzasadnieniem, ponieważ dokument ten zawnioskowany został wyłącznie na okoliczność powstania szkody w mieniu powódki i jej wysokości. Za takowy dowód nie można również uznać postanowienia Prokuratury Rejonowej w Siedlcach z dnia 6 września 2011r. Wynika z niego wyłącznie to, że odnaleziony i zabezpieczony cukier został przekazany na przechowanie (...) sp. z o.o. z siedzibą w R. reprezentowanej przez prezesa A. W. (3) oraz, że A. W. (3) został zwolniony z obowiązku przechowywania przedmiotowego cukru. W oparciu o ten

dokument nie można czynić ustaleń, w jaki sposób A. W. (3) wywiązywał się z powierzonych mu obowiązków, a tym bardziej, aby w sposób bezprawny cokolwiek zaniechał. Strona powodowa zdecydowanie zbyt dużą wagę przywiązała do treści uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, wydanego w dniu 17 kwietnia 2014r w sprawie V ACa 136/14. Oczywiście jest, że Sąd Apelacyjny w Gdańsku przesądził wyłącznie brak odpowiedzialności odszkodowawczej względem (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. pozwanej M. K.. Sąd ten nie analizował natomiast ewentualnej odpowiedzialności Skarbu Państwa pod kątem art. 228 kpk i 417 kpc. Być może rzeczywiście za anormalne i niecodzienne należy uznać zdarzenie, polegające na przestępnym zagarnięciu mienia, które uprzednio zostało odzyskane przez policję. Mimo wszystko nie może być jednak mowy niejako o automatycznej odpowiedzialności Skarbu Państwa za zaistniałą szkodę. Wbrew oczekiwaniom powodowej spółki, nie sposób o takiej odpowiedzialności wnioskować w oparciu o jedno orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2007r, które, co ważne, zapadło w odmiennym do niniejszej sprawy stanie faktycznym.

Mając na uwadze powyższą argumentację, Sąd Okręgowy uznał, że w zakresie podstaw odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, powództwo nie zostało udowodnione. Tym samym, zupełnie wtórne i nieistotne dla sprawy pozostawały dowody na okoliczność wysokości szkody, tj. wartości zagarniętego w wyniku przestępstwa cukru należącego do powodowej spółki. O kosztach procesu orzekł Sąd w oparciu o treść art. 98 par. 1 kpc.